

DOPORUČENÍ

KOMISE

DOPORUČENÍ KOMISE

ze dne 10. dubna 2008

o řízení duševního vlastnictví při činnostech předávání znalostí a o kodexu správné praxe pro univerzity a jiné veřejné výzkumné organizace

(oznámeno pod číslem K(2008) 1329)

(Text s významem pro EHP)

(2008/416/ES)

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

zací i na lepší komunikaci a vzájemném působení mezi veřejným a soukromým sektorem.

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na článek 165 této smlouvy,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Při opětovném zahájení Lisabonské strategie v roce 2005 zdůraznily hlavy států nebo předsedové vlád klíčovou úlohu, již mohou při umožňování oběhu a využívání myšlenek v dynamické znalostní společnosti a při podporování konkurenceschopnosti a blahobytu sehrát lepší vazby mezi veřejnými výzkumnými organizacemi, včetně univerzit, a průmyslem.
- (2) Mělo by se vynaložit úsilí, aby znalosti lépe vedly k sociálně-ekonomickým přínosům. Proto je zapotřebí, aby veřejné výzkumné organizace šířily a efektivněji využívaly výsledky výzkumu financovaného z veřejných prostředků s cílem lépe je proměňovat v nové výrobky a služby. Mezi prostředky k dosažení tohoto cíle patří zejména spolupráce průmyslové a akademické sféry (společný nebo smluvní výzkum prováděný nebo financovaný společně se soukromým sektorem), udělování licencí a vyčleňování zařízení.
- (3) Efektivní využití výsledků výzkumu financovaného z veřejných prostředků závisí na vhodném řízení duševního vlastnictví (tj. na znalostech v nejširším smyslu, které zahrnují např. vynálezy, software, databáze a mikroorganismy, ať již chráněné právními nástroji, jako jsou patenty, či nikoli), na rozvoji kultury podnikání a souvisejících dovedností veřejných výzkumných organi-
- (4) Aktivní zapojení veřejných výzkumných organizací do řízení duševního vlastnictví a předávání znalostí je nezbytné k tomu, aby se vytvořily sociálně-ekonomické přínosy a přilákali se studenti, vědci a další financování výzkumu.
- (5) Členské státy v nedávných letech uskutečnily iniciativy pro umožnění předávání znalostí na vnitrostátní úrovni, ale významné rozdíly mezi vnitrostátními regulačními rámci, politikami a praxí a také různé normy řízení duševního vlastnictví uvnitř veřejných výzkumných organizací brání nadnárodnímu předávání znalostí napříč Evropou a vytvoření evropského výzkumného prostoru nebo je maří.
- (6) Po sdělení a hlavních směrech Komise z roku 2007 ⁽¹⁾, v nichž byl stanoven přístup ke společnému evropskému rámci pro předávání znalostí, vyzvala Evropská rada v červnu 2007 Komisi, aby formou doporučení členským státům vypracovala pokyny pro řízení duševního vlastnictví veřejnými výzkumnými organizacemi.
- (7) Cílem tohoto doporučení je poskytnout členským státům a jejich regionům hlavní směry politik pro vypracovávání nebo aktualizaci vnitrostátních hlavních směrů a rámců a veřejným výzkumným organizacím kodex správné praxe, aby se zlepšil způsob, jakým veřejné výzkumné organizace řídí duševní vlastnictví a předávání znalostí.

⁽¹⁾ KOM(2007) 182.

- (8) Spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje i činnosti předávání znalostí mezi Společenstvím a třetími zeměmi by se měly zakládat na jasných a jednotných doporučeních a postupech, aby se k prospěchu všech zúčastněných partnerů zajistil rovný a spravedlivý přístup k duševnímu vlastnictví vytvořenému prostřednictvím mezinárodní výzkumné spolupráce. Kodex správné praxe uvedený v příloze by měl v tomto kontextu posloužit jako výchozí bod.
- (9) Bylo stanoveno více osvědčených postupů, které by měly členskými státy pomoci při provádění tohoto doporučení. Je na každém členském státu, aby zvolil postupy a praxi, které v kontextu daného členského státu nejlépe a nejefektivněji zabezpečí dodržování zásad tohoto doporučení, neboť postupy efektivní v jednom členském státě nemusí být efektivní v jiném členském státě. Rovněž by se měly zohlednit stávající pokyny poskytované na úrovni Společenství a OECD.
- (10) Komise a členské státy by měly sledovat provádění tohoto doporučení a jeho dopad a podporovat výměnu osvědčených postupů v oblasti předávání znalostí.

DOPORUČUJE ČLENSKÝM STÁTŮM, ABY:

- 1) zajistily, že všechny veřejné výzkumné organizace stanoví předávání znalostí jako strategické poslání;
- 2) podněcovaly veřejné výzkumné organizace, aby vytvořily a zveřejnily politiky a postupy pro řízení duševního vlastnictví v souladu s „kodexem správné praxe“ uvedeným v příloze I;
- 3) podporovaly ve veřejných výzkumných organizacích rozvoj schopností a dovedností pro předávání znalostí i opatření pro zlepšování informovanosti a dovedností studentů – zejména v oblasti vědy a techniky – pokud jde o duševní vlastnictví, předávání znalostí a podnikání;
- 4) podporovaly široké šíření znalostí vytvořených financováním z veřejných prostředků, a to tím, že učiní kroky k podpoře otevřeného přístupu k výsledkům výzkumu a zároveň ve vhodných případech umožní ochranu souvisejícího duševního vlastnictví;
- 5) spolupracovaly a činily kroky pro zlepšení soudržnosti svých příslušných režimů vlastnictví, pokud jde o práva

k duševnímu vlastnictví, a to tak, aby umožňovaly přeshraniční spolupráci a předávání znalostí v oblasti výzkumu a vývoje;

- 6) používaly zásady uvedené v tomto doporučení jako základ pro zavedení nebo přizpůsobení vnitrostátních hlavních směrů a právních předpisů týkajících se řízení duševního vlastnictví a předávání znalostí veřejnými výzkumnými organizacemi a také pro uzavírání dohod týkajících se výzkumné spolupráce se třetími zeměmi nebo pro jiná opatření na podporu předávání znalostí nebo při vytváření nových souvisejících politik nebo systémů financování, aby však přitom dodržovaly pravidla pro státní podporu;
- 7) učinily kroky pro zajištění co nejširšího provádění kodexu správné praxe, ať již přímo, nebo prostřednictvím pravidel stanovených vnitrostátními a regionálními orgány pro financování výzkumu;
- 8) zajistily v mezinárodních projektech výzkumné spolupráce týkajících se vlastnictví práv k duševnímu vlastnictví a přístupu k nim rovné a spravedlivé zacházení se všemi účastníky z členských států a třetích zemí, a to ku prospěchu všech zúčastněných partnerů;
- 9) pověřily vnitrostátní kontaktní místo, jehož úkolem by měla být koordinace opatření týkajících se předávání znalostí mezi veřejnými výzkumnými organizacemi a soukromým sektorem, včetně řešení nadnárodních otázek, ve spojení s obdobnými kontaktními místy v ostatních členských státech;
- 10) prozkoumaly a využívaly osvědčené postupy stanovené v příloze II při zohlednění vnitrostátního kontextu;
- 11) informovaly Komisi do 15. července 2010 a poté každé dva roky o opatřeních učiněných na základě tohoto doporučení i o jejich dopadu.

V Bruselu dne 10. dubna 2008.

Za Komisi
Janez POTOČNIK
člen Komise

PŘÍLOHA I

Kodex správné praxe pro univerzity a jiné veřejné výzkumné organizace týkající se řízení duševního vlastnictví při činnostech předávání znalostí

Tento kodex chování je tvořen třemi hlavními soubory zásad.

Zásady pro interní politiku duševního vlastnictví tvoří základní soubor zásad, jež by měly veřejné výzkumné organizace provádět, aby efektivně řídily duševní vlastnictví, jež je výsledkem jejich – vlastní či společné – činnosti na poli výzkumu a vývoje.

Zásady pro politiku předávání znalostí doplňují zásady týkající se politiky duševního vlastnictví tím, že se konkrétněji zaměřují na aktivní předávání a využívání takového duševního vlastnictví, bez ohledu na to, zda je chráněno právy k duševnímu vlastnictví či nikoli.

Zásady pro společný a smluvní výzkum se mají zabývat všemi druhy výzkumných činností, které společně provádějí nebo financují veřejná výzkumná organizace a soukromý sektor, včetně zejména společného výzkumu (kde úkoly výzkumu a vývoje provádějí všechny strany) a smluvního výzkumu (kde soukromá společnost výzkum a vývoj smluvně zadá veřejné výzkumné organizaci).

Zásady pro interní politiku duševního vlastnictví

1. Vytvořit politiku duševního vlastnictví jako součást dlouhodobé strategie a poslání veřejné výzkumné organizace, interně i externě ji zveřejnit a zřídit jediné příslušné kontaktní místo.
2. Tato politika by měla poskytnout personálu a studentům jasná pravidla týkající se zejména zveřejňování nových myšlenek, které mají potenciálně obchodní zájem, vlastnictví výsledků výzkumu, vedení záznamů, řízení střetu zájmů a zapojení třetích stran.
3. Podporovat stanovování, využívání a případně ochranu duševního vlastnictví v souladu se strategií a posláním veřejné výzkumné organizace a s cílem maximalizovat sociálně-ekonomické přínosy. Za tímto účelem mohou být přijaty různé strategie, například přístup „veřejné sféry“ nebo „otevřené inovace“, které se též mohou lišit podle příslušných vědeckých či technických oblastí.
4. Poskytovat vhodné pobídky, aby se zajistilo, že veškerý příslušný personál hraje při provádění politiky duševního vlastnictví aktivní roli. Tyto pobídky by neměly být pouze finanční povahy, ale měly by tím, že v postupech pro povyšování zváží vedle akademických hledisek také duševní vlastnictví a předávání znalostí, podporovat rovněž kariérní postup.
5. Zvážit vytvoření soudržných portfolií duševního vlastnictví veřejnou výzkumnou organizací – například v jednotlivých technologických oblastech – a ve vhodných případech zřídit sdružení pro patenty či duševní vlastnictví, která by zahrnovala duševní vlastnictví jiných veřejných výzkumných organizací. Tím by se mohlo díky kritickému množství a snížení transakčních nákladů pro třetí strany usnadnit využívání.
6. Zvyšovat informovanost a základní dovednosti týkající se duševního vlastnictví a předávání znalostí prostřednictvím činností odborné přípravy pro studenty i výzkumný personál a zajistit, aby personál příslušný pro řízení duševního vlastnictví či předávání znalostí měl požadované dovednosti a prošel odpovídající odbornou přípravou.
7. Vytvořit a zveřejnit politiku pro zveřejňování či šíření, která bude podporovat široké šíření výsledků výzkumu a vývoje (např. zveřejňování prostřednictvím otevřeného přístupu) a která bude zároveň přijímat možný odklad tam, kde se plánuje ochrana duševního vlastnictví, což by se však mělo snižovat na minimum.

Zásady pro politiku předávání znalostí

8. S cílem podpořit využití výsledků výzkumu financovaného z veřejných prostředků a maximalizovat jejich dopad zvážit všechny možné mechanismy využívání (jako jsou udělování licencí nebo vyčlenění) a všechny možné partnery pro využívání (jako jsou vyčleněné nebo existující společnosti, jiné veřejné výzkumné organizace, investoři nebo podpůrné služby či agentury pro inovace) a vybrat z nich ty nevhodnější.
9. Proaktivní politika duševního vlastnictví či politika předávání znalostí může vytvořit pro veřejnou výzkumnou organizaci dodatečný příjem, který by však neměl být považován za hlavní cíl.

10. Zajistit, aby veřejné výzkumné organizace měly vedle personálu s technickým zázemím také přístup k profesionálním službám pro předávání znalostí, včetně právní, finanční a obchodní ochrany i ochrany duševního vlastnictví a poradců pro výkon svých práv, nebo aby tyto služby vlastnily.
11. Vytvořit a zveřejnit politiku udělování licencí s cílem harmonizovat postupy v rámci veřejných výzkumných organizací a zajistit spravedlnost všech obchodů. Zejména převody práv k duševnímu vlastnictví vlastněných veřejnými výzkumnými organizacemi a udělování výhradních licencí ⁽¹⁾ by mělo být pečlivě posouzeno, především vzhledem ke třetím stranám mimo EU. Licence na využití by měly zahrnovat odpovídající finanční či jinou náhradu.
12. Vytvořit a zveřejnit politiku pro vyčleňování, která umožní a podpoří, aby se personál veřejných výzkumných organizací ve vhodných případech zapojil do vyčlenění, a která vyjasní dlouhodobé vztahy mezi vyčleněnými zařízeními a veřejnou výzkumnou organizací.
13. Stanovit jasné zásady ohledně sdílení finančních výnosů z příjmů předávání znalostí mezi veřejnou výzkumnou organizací, oddělením a investory.
14. Sledovat ochranu duševního vlastnictví a činnosti předávání znalostí a související úspěchy a pravidelně je zveřejňovat. Výsledky výzkumu veřejné výzkumné organizace i související odborné znalosti a práva k duševnímu vlastnictví by měly být více zviditelněny pro soukromý sektor, aby se podpořilo jejich využití.

Zásady týkající se společného a smluvního výzkumu ⁽²⁾

15. Pravidla upravující činnosti společného a smluvního výzkumu by měla být slučitelná s úkolem každé strany. Měla by zohledňovat úroveň financování ze soukromých prostředků a být v souladu s cíli výzkumné činnosti, především s cílem maximalizovat obchodní a sociálně-ekonomický dopad výzkumu, podporovat cíl veřejné výzkumné organizace přilákat financování ze soukromých prostředků, udržet takové postavení duševního vlastnictví, které umožní další akademický a společný výzkum, a vyhnout se tomu, aby se bránilo šíření výsledků výzkumu a vývoje.
16. Otázky související s duševním vlastnictvím by se měly vyjasnit na úrovni řízení a co nejdříve, v ideálním případě ještě před zahájením výzkumného projektu. Otázky související s duševním vlastnictvím zahrnují přidělení duševního vlastnictví vytvořeného v rámci projektu (dále jen „nové znalosti“), stanovení duševního vlastnictví, které smluvní strany vlastnily před zahájením projektu (dále jen „stávající znalosti“) a které je zapotřebí pro účely provedení nebo využití projektu, přístupová práva ⁽³⁾ k novým a stávajícím znalostem pro tyto účely a sdílení výnosů.
17. Ve společném výzkumu vlastnictví nových znalostí připadá smluvní straně, která je vytvořila, ale může být přiděleno i jiným smluvním stranám na základě předem uzavřeného smluvního ujednání, které odpovídajícím způsobem odráží příslušné zájmy, úkoly a finanční či jiné příspěvky smluvních stran k projektu. V případě smluvního výzkumu vlastní nové znalosti vytvořené veřejnou výzkumnou organizací smluvní strana ze soukromého sektoru. Vlastnictví stávajících znalostí by nemělo být projektem ovlivněno.
18. Přístupová práva ⁽³⁾ by strany měly vyjasnit co nejdříve během výzkumného projektu, v ideálním případě ještě před jeho započítím. Pokud je to nutné pro účely realizace výzkumného projektu nebo pro účely využití nových znalostí jedné strany, měla by být dána pro tyto účely k dispozici přístupová práva k novým znalostem i výchozím znalostem ostatních stran za podmínek, jež by měly odpovídajícím způsobem odrážet příslušné zájmy, úkoly a finanční či jiné příspěvky stran k projektu.

⁽¹⁾ Vzhledem k tomu, že výsledky výzkumu a vývoje mají několik možných oblastí uplatnění, mělo by se předcházet udělování výhradních licencí bez omezení na konkrétní oblast. Dále by mělo být pravidlem, že si veřejná výzkumná organizace ponechá přiměřená práva na šíření a další výzkum.

⁽²⁾ Pokud se veřejná výzkumná organizace pustí do smluvního nebo společného výzkumu s partnerem z odvětví, bude Komise mít automaticky (tj. bez nutnosti oznámení) zato, že partner z odvětví nezískává prostřednictvím veřejné výzkumné organizace nepřímou státní podporu, pokud jsou splněny podmínky stanovené v Rámci Společenství pro státní podporu na výzkum, vývoj a inovace (Úř. věst. C 323, 30.12.2006 – zejména body 3.2.1 a 3.2.2).

⁽³⁾ Přístupovými právy se rozumí práva, jež si smluvní strany udělily navzájem, narozdíl od licencí udělených třetím stranám. Měla by stanovovat, které smluvní strany smějí využívat kterou část nových/stávajících znalostí, zda pro výzkumné účely nebo pro účely využití a za jakých podmínek.

PŘÍLOHA II

Stanovená správná praxe veřejných orgánů, která usnadňuje řízení duševního vlastnictví při činnostech předávání znalostí univerzitami a jinými veřejnými výzkumnými organizacemi*Předávání znalostí jako strategické poslání veřejných výzkumných organizací*

1. Předávání znalostí mezi univerzitami a průmyslem je stálou politickou a operační prioritou pro všechny veřejné orgány pro financování výzkumu v rámci členského státu, jak na vnitrostátní, tak na regionální úrovni.
2. Toto téma jasně spadá do působnosti ministerstva, jež je pověřeno koordinací iniciativ na podporu předávání znalostí s dalšími ministerstvy.
3. Každé ministerstvo a orgán regionální správy, které provádějí činnosti předávání znalostí, určí úředníka příslušného pro sledování dopadu těchto činností. Tito úředníci se pravidelně scházejí a vyměňují si informace a diskutují o způsobech vylepšení předávání znalostí.

Politiky pro řízení duševního vlastnictví

4. Řádné řízení duševního vlastnictví, jež je výsledkem financování z veřejných prostředků, se podporuje za předpokladu, že je prováděno v souladu s legitimními zájmy průmyslu (např. dočasná omezení z důvodu důvěrnosti).
5. Výzkumná politika podporuje zapojení soukromého sektoru do stanovení technologických potřeb, do podpory soukromých investic do výzkumu a do povzbuzování využití výsledků výzkumu financovaného z veřejných prostředků.

Kapacity a dovednosti předávání znalostí

6. Veřejné výzkumné organizace a jejich personál mají k dispozici dostatečné zdroje a pobídky, aby se zapojili do činností předávání znalostí.
7. Činí se opatření, aby se zabezpečila dostupnost kvalifikovaného personálu (jako jsou úředníci pro předávání technologií) a umožnil se jeho nábor.
8. Je k dispozici soubor vzorových smluv i nástroj, který podle více parametrů napomáhá zvolit nevhodnější vzorovou smlouvu.
9. Než se vytvoří nové mechanismy na podporu předávání znalostí (jako jsou systémy mobility nebo financování), jsou konzultovány příslušné skupiny zainteresovaných stran, včetně malých a středních podniků a velkých průmyslových podniků, i veřejné výzkumné organizace.
10. Pokud veřejné výzkumné organizace na místní nebo regionální úrovni nevynakládají na výzkum kritické množství, které by odůvodňovalo, aby měly k dispozici vlastní kancelář pro předávání znalostí nebo vlastního správce duševního vlastnictví, podporuje se sdružování zdrojů mezi veřejnými výzkumnými organizacemi.
11. Zahajují se programy na podporu vyčleňování výzkumných zařízení, které zahrnují odbornou podnikatelskou přípravu a silné vzájemné působení veřejných výzkumných organizací a místních zakládacích středisek, finančních subjektů, agentur na podporu podnikání atd.
12. Na podporu předávání znalostí a zapojení podnikatelských subjektů do veřejných výzkumných organizací, včetně najímání odborníků, jsou k dispozici finanční prostředky státní správy.

Soudržnost v nadnárodní spolupráci

13. S cílem podporovat nadnárodní předávání znalostí a umožnit spolupráci se smluvními stranami z jiných zemí má držitel práv k duševnímu vlastnictví z výzkumu financovaného z veřejných prostředků stanovená jasná pravidla, která jsou spolu s případnými dalšími podmínkami financování, jež mohou ovlivnit předávání znalostí, snadno přístupná. Ve většině členských států EU se považuje za základní právní režim duševního vlastnictví ve veřejných výzkumných organizacích institucionální vlastnictví, nikoli režim „výsada profesorů“.
14. Při podpisu mezinárodních dohod o výzkumné spolupráci poskytují smluvní podmínky týkající se projektů financovaných v rámci režimů obou zemí všem účastníkům obdobná práva, zejména pokud jde o přístup k právním k duševnímu vlastnictví a o omezení využití s tím související.

Šíření znalostí

15. Pokud jde o odborně recenzované vědecké publikace, jež jsou výsledkem výzkumu financovaného z veřejných prostředků, zavádějí veřejné výzkumné organizace otevřený přístup.
16. V souladu se Zásadami a pokyny OECD pro přístup k výsledkům výzkumu financovaného z veřejných prostředků (Principles and Guidelines for Access to Research Data from Public Funding) se podporuje otevřený přístup k výzkumným údajům, přičemž se berou v potaz omezení související s obchodním využitím.
17. V souvislosti s politikami otevřeného přístupu se z veřejných prostředků financuje vytváření zařízení pro archivaci výsledků výzkumu (např. internetové archivy).

Sledování provádění

18. Zavádějí se mechanismy potřebné ke sledování a přezkumu pokroku vnitrostátních veřejných výzkumných organizací v činnostech předávání znalostí, např. prostřednictvím výročních zpráv jednotlivých veřejných výzkumných organizací. Tyto informace se spolu s osvědčenými postupy zpřístupňují také ostatním členským státům.
-